

Η δαιμονική αλογία του καταναλωτισμού (Αθανάσιος Κολιοφούτης, Δρ. Θεολογίας - Εκπαιδευτικός)

/ [Πεμπτούσια](#)



(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162239>)

Όλα αυτές οι στρεβλώσεις διαπιστώνονται όχι μόνο στις ιστορικές πηγές αλλά και τα ποιήματα του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Ο ίδιος γράφει ως υπεύθυνος ποιμένας για να εγείρει συνειδήσεις και να δρομολογήσει την επιστροφή των πνευματικών παιδιών του στον δρόμο του μέτρου και της αρετής. Ο άγιος προβαίνει σε χαρακτηριστικές διαπιστώσεις: Επισημαίνει τις ολέθριες συνέπειες της αλόγιστης, ηδονικής και αμετροεπούς ζωής των ανθρώπων της εποχής του: τα φορτωμένα με υλικά αγαθά τραπέζια, τις γαστρονομικές απολαύσεις που ικανοποιούν τα γαστρίμαργα ένστικτά τους, τις μέριμνες για απόκτηση πολυτελών σπιτιών, τις προσπάθειες για εξασφάλιση υπηρετικού προσωπικού, την αλαζονεία της επίδειξης του πλούτου και της δύναμης ή την έξαρση της τοκογλυφίας εις βάρος άλλων συνανθρώπων τους.



Θα λέγαμε μάλιστα, ότι αρκετές αποκλίσεις των ανθρώπων της εποχής του αγίου παραπέμπουν και σε σημερινές υλιστικές στρεβλώσεις της ταραγμένης και χειμαζόμενης από κρίση κοινωνίας μας. «*Η θεοποίηση του πλούτου, η συσσώρευση υλικών αγαθών που τα τρώει ο σκόρος, το γέμισμα των αμπαριών από το σιτάρι και η διολίσθηση των ανθρώπων σε πρακτικές κερδοσκοπίας*» φαίνεται πως αποτελούσαν οικείες εικόνες για τους ανθρώπους της εποχής του αγίου, όσο αποτελούν άλλωστε, και σήμερα για εμάς.

Ο άγιος στηλιτεύει με χαρακτηριστική ειλικρίνεια τις παραπάνω πρακτικές, σε μια προσπάθεια αφύπνισης του ποιμνίου του: «*Αλίμονο, μαζεύεις τις συμφορές των φτωχών βγάζοντας κέρδος από ξένη ταλαιπωρία· τη στεναχώρια των άλλων τη κάνεις κι άλλο χωράφι. Ποιός είσαι εσύ που κάνεις έτσι, ποιανών είσαι κι από που παίρνεις θάρρος εσύ που ίσως η νύχτα που έρχεται θα σε δει νεκρό, αρπάζοντάς σε ανάμεσα από τους αγαπητούς σου*»;...«*Προσκυνάς το χρυσάφι. Αλλά τροφή του σκόρου τα ρούχα έχουν θαφτεί. Τ' αμπάρια σου από σιτάρι είναι γεμάτα. Καιρδοσκοπείς από τις δυσκολίες των καιρών*[\[1\]](#)». Παρακάτω στο ίδιο ποίημα ο λόγος του αγίου γίνεται ακόμα πιο τολμηρός και αποκαλυπτικός. Στην προσπάθεια που καταβάλλει ο άγιος να σκιαγραφήσει με ζωηρά χρώματα τις διαστάσεις και τους στόχους του πλουτισμού των ανθρώπων της εποχής του προβαίνει σε αξιόλογες διαπιστώσεις. Η απλή ανάγνωσή τους και μόνο μας οδηγεί στο

συμπέρασμα πως το εγχείρημα του ανθρώπου για συνεχή, ευδαιμονική και αυτάρεσκη αύξηση των υλικών αγαθών του, πέρα από κάθε αίσθηση του μέτρου και της αυτάρκειας, είναι διαχρονικό στην πορεία της μεταπτωτικής του πορείας. Ας παραθέσουμε αυτούσιο τον λόγο του αγίου και ας τον αφήσουμε να μιλήσει από μόνος του: «...Για να πάρεις τι; Θησαυρίσματα ολέθρια..... φορτωμένο τραπέζι και ηδονή του στενού λαιμού σου, όπου καταλήγουν όλα τ' αποτελέσματα των φροντίδων σου, της κοιλιάς φούσκωμα, αρρώστια του χορτασμού (αυτοί είναι οι καρποί του κόρου). Να πάρεις σπίτια άχρηστα, άδεια τα πιο πολλά με χρυσά ταβάνια και πλάκες αστραφτερές, υπηρέτες που στολίζονται σα να είναι γυναίκες, για να σου κάνουν ίσκιο, να ψήνουν, να προκαλούν μέθη με τραγούδια και κρότους σύμφωνα κι αρμονικά, που καταστρέφουν την ομορφιά της εικόνας· να φουσκώνεις λαμπρός και μέγιστος στην πόλη με ψηλά το κεφάλι, να καμαρώνεις για τη δύναμή σου σε θρόνους, αγωνίσματα φθόνου και βασιλείας. Ο ένας δεν επιτρέπει στον άλλο να μεγαλοφρονεί, να είναι ανώτερός του και να καμαρώνει πιο πολύ, σαν τις φολίδες του φιδιού που η μία σκεπάζει την άλλη. Ας είναι· τι άλλο από όσα θεωρείς πολύτιμα; Τα πετράδια και το χρυσάφι που λαχταρούν οι γυναίκες δεμένα κι άδετα το ένα με τ' άλλο, οι χαλκάδες των χεριών και των ποδιών, ευχάριστο βάρος, που βάζεις να σου κυνηγούν άσχημα την ομορφιά κι αγωνίζεσαι να είσαι αρεστός σε πολλούς άνδρες; Και τι ακόμα; Ν' αφήσεις ίσως πλούσια τα παιδιά σου κι επιστάτες της πατρικής αρρώστιας; Θα είχαν αυτά κάποια αξία, αν τα περίμεναν κάποιες ελπίδες· μα τώρα δεν ξέρει κανένας μήτε τη γη όπου θα ταφεί ούτε που θα τον βγάλει η ολέθρια περιουσία. Κοπιάζεις αδιάκοπα κι αγρυπνείς ίσως κι ενώνεις τις μέρες και τις νύχτες σου με τις φροντίδες, για να γίνει περισσότερη η δυσκολία της ευχαρίστησης. Είσαι τοκογλύφος και τρέφεις με τόκους τους τόκους, που τους έχεις στα δάκτυλά σου πάντα και τους μετράς. Αυτά όμως ούτε για σένα φυλάγονται ούτε για όσους ελπίζεις. Πάνε σ' αυτούς που πάνε, ίσως και σε ξένους. Και καλά ως εδώ· μπορεί όμως να πάνε και σ' εχθρούς, που κατηγορούν εσένα και τα καλά σου, και δεν τους πέταξες ποτέ ούτε ένα ψίχουλο[2]».

(Συνεχίζεται)

[1] Γρηγορίου Θεολόγου, Βίβλος Α', έπη ήθικά, τ. Β', ποίημα ΚΗ' κατὰ τῶν πλουτούντων, PG 37, 862A . Βλ. σχ. Ε.Π.Ε., τ. 9, 76-81, σ. 351:

«Φεῦ, φεῦ, πενήτων συλλέγεις τὰς συμφορὰς,

Ἄλλοτρίαν κάκωσιν ἐκκαρπούμενος,

Ἄλλην ἄρουραν τὸ στενὸν ποιούμενος!

Τίς ταῦτα, κάκ τίνων σύ; καὶ θαρῶν πόθεν;

Ἦ παροῦσα νύξ ἴσως ἔξει νεκρὸν,

Μέσων ἀναρπάξασα τῶν ποθουμένων».

[2] Ὅπ. παρ. PG 37, 863-865A. Βλ. σχ. Ε.Π.Ε. 85-122, σσ. 353-355:

Ὡς ἂν λάβῃς τί; δεινὰ θησαυρίσματα,

Ὅγκον τραπέζης, καὶ στενοῦ λαιμοῦ χάριν,

Εἰς δὲ τὰ πάντα συντρέχει φροντίσματα,

Οἶδημα γαστρὸς, τὴν κόρου τ' ἀρῶστίαν (Οὔτοι γὰρ εἰσιν οἱ τόκοι τῆς πλησμονῆς),

Οἴκους περιττοὺς, καὶ κενοὺς τῷ πλείονι,

Χρυσωρόφους τε, πλαξί τε στιλβομένους,

Παῖδας γυναικῶν εἶδεσι κοσμουμένους,

Σκιάσματα, ψυκτῆρας, ἐκμεθύσματα,

Συνωδίας τε καὶ κρότους ὁμορρόθους,

Ἐφ' ὧν τὸ κάλλος φθείρεται τῆς εἰκόνας,

Λαμπρὸν φυσᾶσθαι καὶ μέγιστον ἐν πόλει

Ἐψαυχενούντα, καὶ θρόνων ἀυχεῖν κράτος,

Θρόνους, φθόνου πάλαισμα καὶ τυραννίδος.

Ἄλλος γὰρ ἄλλον οὐκ ἔῃ φρονεῖν μέγα,

Ἐπερφέρων τε καὶ πλέον γαυρούμενος,

Ὡσπερ δράκοντος ἐπιρρέουσαι φωλίδες.

Εἶεν· τί λοιπὸν ἔστι σοι τῶν τιμίων,

Θρύψις γυναικῶν ἐν λίθοις καὶ χρυσίῳ,

Διαπλόκοις τε καὶ πλοκῆς ἀλλοτρίοις;
Δεσμοὶ τε χειρῶν καὶ ποδῶν, τερπνὸν βάρος,
Ἐξ ὧν τὸ κάλλος οὐ καλῶς σπουδάζεται,
Πολλοῖς ἀρέσκειν ἀρρένων ἀσκούμενον;
Τί δ' ἄλλο; παῖδας εὐπόρους λιπεῖν ἴσως,
Καὶ τῆς πατρῶας ὑβρεως ἐπιστάτας;
Ἦν ἂν τι τούτων, εἰ συνήντων ἐλπίδες.
Νῦν δ' οὐδὲ χοῦν τις οἶδεν, οἷ λυθήσεται,
Οὔθ' οἷ προβήσῃ ἢ βλάβη τῆς κτήσεως.
Σὺ μὲν πονεῖς τε μακρὰ, κάγρυπνεῖς ἴσως,
Νύκτας συνάπτων ἡμέραις ἐν φροντίσιν,
Ὡς πλεῖον εἶναι τὸ στενὸν τῆς τέρψεως·
Τοκογλυφεῖς τε καὶ τρέφεις τόκοις τόκους,
Ἐν δακτύλοις τε τοὺς τόκους ἀεὶ φέρεις.
Τάδ' οὔτε σοὶ φυλάσσειτ', οὔθ' οἷς ἤλπισας·
Ἄλλ' ἔστιν, ὧν πέρ ἐστι, καὶ ξένων τυχόν.
Ἄσπαστὸν ἦν ἂν· νῦν δ' ἴσως καὶ δυσμενῶν,
Οἷ σου κατηγοροῦσι καὶ τῶν σῶν καλῶν,
Οὓς οὔποτ' ἠξίωσας οὐδὲ κλάσματος».